

ГРОМОВА Наталія<https://orcid.org/0000-0002-2784-1016>

Кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри української мови і літератури,
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
(Суми, Україна) E-mail: gromovanv2015@gmail.com

БАРИШ Катерина<https://orcid.org/0009-0007-5717-2427>

Студентка I курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету іноземної та слов'янської філології,
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
(Суми, Україна) E-mail: katabaris6@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті досліджується проблема формування інформаційно-цифрової компетентності учнів старшої школи в умовах інтеграції інноваційних технологій у навчальний процес. Розглянуто сутність поняття «інформаційно-цифрова компетентність» як складової основних компетентностей учня старшої школи. Окреслено нормативно-освітні вимоги до формування інформаційно-цифрової компетентності. Проаналізовано педагогічні умови формування інформаційно-цифрової компетентності старшокласників, розглянуто цифрові освітні ресурси та наведено приклади завдань з їх використанням на уроках української мови та літератури.

Мета роботи полягає у дослідженні теоретичного та практичного значення засобів та шляхів формування інформаційно-цифрової компетентності старшокласників в умовах інтеграції інноваційних технологій у освітньому процесі.

Методологія. У роботі використано ряд взаємопов'язаних методів: теоретичні (аналіз, синтез, узагальнення наукових джерел), емпіричні (спостереження за освітнім процесом). Методологічною основою роботи стали методи узагальнення та систематизації, що дали змогу виокремити основні положення та методичні рекомендації, що мають свій практичний характер.

Наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні комплексу сучасних інтерактивних засобів та шляхів формування інформаційно-цифрової компетентності учнів старшої школи в умовах інтеграції інноваційних технологій у освітній процес; розкритті педагогічних умов інформаційно-цифрової компетентності старшокласників у сучасному інноваційному середовищі.

Висновки. Доведено, що використання сучасних інноваційних технологій у освітньому процесі сприяє підвищенню рівня інформаційно-цифрової компетентності здобувачів освіти, розвитку їхньої культури аналізу інформації, критичного мислення, відповідальності, етичної поведінки. Перспективи для подальших наукових розвідок пов'язані з, упровадження новітніх інформаційних технологій у формування інформаційно-цифрової компетентності учнів старшої школи в умовах інтеграції інноваційних технологій у освітній процес.

Ключові слова: інформаційно-цифрова компетентність, старшокласники, цифрова освіта, інноваційні технології, штучний інтелект.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими або практичними завданнями. У сучасному інформаційному суспільстві відбуваються стрімкі зміни, зокрема й у освіті, що є ключовим виміром розвитку компетентної особистості. На сьогодні в Україні продовжується впровадження реформ освіти з ключовим етапом перетворення української освіти на інноваційний інструмент, за допомогою якого всі учасники навчального процесу мають право розвивати ключові компетентності, що необхідні для життєдіяльності у сучасному інноваційному світі, а також інші мають вільний доступ до якісної освіти, що впливатиме на соціально-економічний та інноваційний розвиток країни.

Цифрова грамотність є однією із пріоритетних навичок, яка забезпечує можливість перевіряти, аналізувати інформацію, а також безпечно та етично спілкуватися в цифровому середовищі. Формування цифрової грамотності є ключовою умовою становлення якісної освіти, яка відповідає сучасним викликам суспільства, і покликана підготувати підростаюче покоління до відповідального користування та створення інформації, опанування навичок безпечного використання медіа в цифровому світі.

Аналіз основних досліджень і публікацій з порушеної проблеми. У XXI столітті процес цифровізації став невід'ємною частиною життя суспільства, зокрема це стосується і освіти, яка здатна реагувати на всі виклики сучасного глобалізаційного світу. У цьому контексті інформаційно-цифрова компетентність є ключовим чинником становлення освітнього процесу, що надає можливість у підготовці майбутніх творців інноваційного світу. Як зазначає відомий зарубіжний науковець С. Артур, інформаційно-цифрова грамотність є одним із ключових компонентів сучасного інноваційного світу, де нові технології становлять соціальні процеси, але її зміст та сутність досі немає єдиного зрозумілого поняття [8, 7].

Теоретичні аспекти формування ключових компетентностей були досліджені такими науковцями як В. Вембер, О. Кузбмінська, Н. Морзе. Наукове обґрунтування проблеми формування інформаційно-цифрової компетентності представлені у дослідженнях Н. Сороко, О. Спіріна.

Питаннями цифрової грамотності займалися чимало зарубіжних вчених, зокрема і Д. Бауден (D. Bawden), Д. Белшоу (D. Belshaw), Ю. Ешет-Алкалай (Y. Eshet-Alkalai), А. Феррарі (A. Ferrari), К. Ленкшір (C. Lankshear), М. Ленгем (M. Lenham), А. А. Мартін (A. Martin) та інші. Вони досліджували цей феномен крізь призму різноманітних підходів – інформаційно-технологічний, соціокультурний та педагогічний.

Таким чином, дослідження наукового дискурсу питання інформаційно-цифрової компетентності надає можливість визначити її міждисциплінарний характер, який став предметом зарубіжних та вітчизняних науковців. Не зважаючи на значну кількість праць, присвячених питанню інформаційно-цифрової компетентності, у сучасному науковому дискурсі це питання залишається актуальним. Причинами цього є не до кінця сформована сутність самого поняття «інформаційно-цифрова компетентність», різні її тлумачення серед науковців, що ускладнює рівень оцінки її важливості та сутності у сучасному освітньому середовищі.

Мета статті – дослідити теоретичне та практичне значення ефективних засобів та шляхів формування інформаційно-цифрової компетентності учнів старшої школи в умовах інтеграції інноваційних технологій у освітній процес.

Висвітлення процедури теоретико-методологічного та/або експериментального дослідження із зазначенням методів дослідження. У роботі використано ряд взаємопов'язаних методів: теоретичні (аналіз, синтез, узагальнення наукових джерел), емпіричні (спостереження за освітнім процесом). Методологічною основою роботи стали методи узагальнення та систематизації, що дали змогу виокремити основні положення та методичні рекомендації, що мають свій практичний характер.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Сучасна освіта стимулює до пошуку нових технологій та запровадження нетрадиційних форм та методів навчання і виховання. Сучасні технології привертають увагу учнів до активного навчального процесу. В умовах, у яких знаходить освіта на сьогодні – це активний процес запровадження інформаційно-цифрової компетентності, яка є не лише бажаною умовою сучасного суспільства, але і обов'язковим чинником інноваційної освіти. У законі України «Про освіту» зазначено, що основною метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей [1]. Досягнення цієї мети здійснюється на основі формування й розвитку ключових компетентностей, яких потребує кожен освітянин для активної громадянської позиції, відповідальності. Однією із ключових компетентностей Нової української школи є інформаційно-цифрова компетентність, яка є необхідною умовою формування успішної професійної діяльності сучасної людини.

Поняття «інформаційно-цифрова компетентність» була досліджена ще у 1997 році американським вченим та журналістом П. Гілстером (P. Gilster), він описав це поняття, як «грамотність для цифрової епохи» та визначив її як змогу використовувати інформацію в різних форматах, особливо в Інтернеті [9, 1]. Саме його дослідження стало початковою точкою відліку для подальших досліджень поняття «інформаційно-цифрова компетентність». Але воно не охопило значної уваги науковців для розвитку наступних досліджень, термін тривалий час не привертав увагу дослідників і не становив широкого погляду в академічному дискурсі.

Відома дослідниця Агустіна Н. (Agustina, N.) трактувала інформаційно-цифрову компетентність як поєднання технологічних умінь, соціокультурних навичок, що забезпечують етичне та безпечне існування цифрового середовища. [7, 355]. Мюррей М. (Murray M.) в своїх працях досліджує поняття «інформаційно-цифрова компетентність» як поєднання знань і навичок для доступу до цифрових сервісів та критичного аналізу інформації [10, 3]. Тож дослідження зарубіжних вчених підкреслюють багатогранність поняття «інформаційно-цифрова компетентність», її значимість у сучасному освітньому середовищі та повсякденному житті.

Питання трактування поняття «інформаційно-цифрова компетентність» також цікавила і вітчизняних науковців. Серед українських вчених варто відзначити таких як: В. Бикова, І. Бородкіна, С. Бояренко, Л. Гаврилова, Р. Гуревич, О. Коношевський, Н. Морзе, О. Сухомлин, Я. Топольник, О. Трифонова та інші. У їхніх працях значна увага приділяється питанню теоретичного аспекту формуванню інформаційно-цифрової компетентності в освітньому процесі, розвитку цифрових компетентностей здобувачів освіти, формуванню критично-мислячої особистості у сучасному глобалізаційному світі. Таким чином, дослідження інформаційно-цифрової компетентності у науковому дискурсі дає можливість визначати її міждисциплінарний характер, який і є предметом дослідження зарубіжних та вітчизняних науковців.

Інформаційно-цифрова компетентність – це еволюційний процес, що постійно розвивається з появою нових технологій. У концепції «Нова українська школа» вказано, що інформаційно-цифрова компетентність – це комплекс знань, способів мислення, поглядів, цінностей, умінь, навичок, що визначає здатність особи успішно провадити подальшу навчальну діяльність [4, 10]. Поняття «інформаційно-цифрова компетентність» включає в себе інформаційну та медіаграмотність, вміння працювати з інформацією, а також розуміння етики роботи з інформацією. Розвиток цифрової грамотності є однією із необхідних компетентностей для кожного учня, що сприяє підвищенню ефективності навчальної діяльності, посилює мотивацію до навчання – освітяни розвивають вміння програмування та не бояться зробити помилки у власних дослідженнях.

На сьогодні основними нормативно-правовими документами, у яких вказується про важливість формування в учнів інформаційно-цифрової компетентності є: Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти Нова українська школа (на період до 2029 року) [3], Закон України «Про освіту» (2017 р.) [1], Концепція розвитку цифрових компетентностей» (2021 р.) [2], Закон України «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.) [6], «Державний стандарт профільної середньої освіти» (2024 р.) [5].

У «Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти Нова українська школа» (на період до 2029 року) зазначено, що однією з головних компетентностей, які мають бути сформовані у випускників НУШ і які мають бути успішною ланкою у самореалізації сучасному інноваційному світі, є інформаційно-цифрова компетентність [3].

У Статті 12 Закону України «Про освіту» (2017 р.) акцентовано увагу на «усебічному розвитку, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності», що будуть реалізовані шляхом формування в учнів компетентностей, зокрема і інформаційно-комунікаційної [1].

У статті 3 Закону України «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.), також зазначається про необхідність формування в здобувачів загальної середньої освіти ряду компетентностей, визначених Законом України «Про освіту» (2017 р.) та державним стандартом. Наголошується на тому, що учень має сформувавати цифрову компетентність як одну із ключових навичок для навчання впродовж життя, зазначається, що саме ця компетентність є невід’ємною складовою загальної середньої освіти [6].

У «Державному стандарті профільної середньої освіти» (2024 р.) підкреслюється важливість формування в учнів старшої школи профільної школи інформаційно-комунікаційної компетентності, яка слугує основою життєвої позиції, відповідальності, комунікації. Відповідно до стандарту цифрова грамотність «передбачає впевнене, критичне та відповідальне використання цифрових технологій для свого розвитку і спілкування; здатність безпечно застосовувати інформаційно-комунікаційні засоби а навчальному процесі та особистому житті» [5].

Аналіз нормативно-правових документів України дає змогу зробити висновок, що на сьогоднішній день в Україні формування цифрової грамотності учнів старшої школи є одним із найважливіших чинників у підготовці сформованих випускників в умовах розвитку глобалізаційного світу.

У сучасному інноваційному світі інформаційно-цифрова компетентність є однією із важливих навичок, яка має бути сформована у кожної особистості. Вона включає в себе розуміння та вміння користування цифровими інструментами, що покращують продуктивність та ефективність навчального процесу.

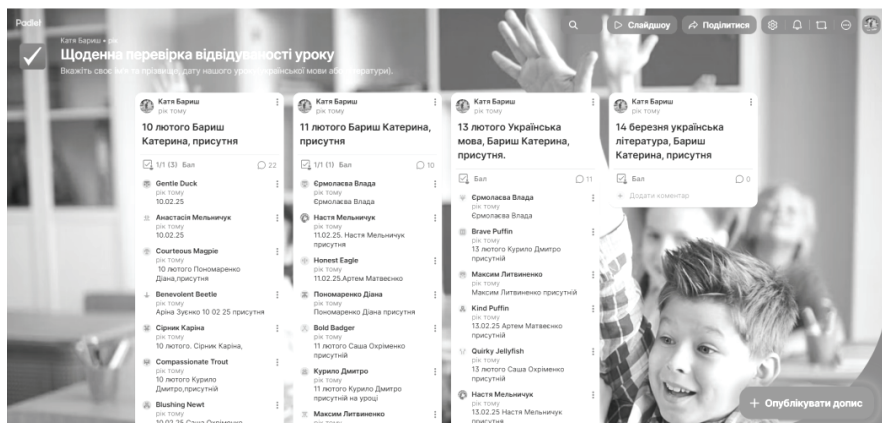
Для ефективного формування інформаційно-цифрової компетентності учнів старшої школи на уроках української мови і літератури варто реалізувати низку педагогічних умов:

- високий рівень мотивації вчителів мови і літератури до використання онлайн-сервісів, мобільних застосунків, можливість до самореалізації;
- доцільне використання онлайн-інструментів у навчальному процесі – під час пояснення нового матеріалу або перевірки домашнього завдання, позакласної роботи;
- поєднання онлайн-сервісів і застосунків із традиційними методами навчання та виховання на уроках української мови і літератури;
- активне залучення учнів до використання онлайн-сервісів та мобільних застосунків під час навчальної діяльності.

Для ефективного формування інформаційно-цифрової компетентності здобувачів освіти вчителі необхідно використовувати сучасні цифрові інструменти у процесі навчання, які сприяють формуванню необхідних знань, навичок та умінь. Розглянемо цифрові засоби, використання яких, на нашу думку, сприяє формуванню цієї компетентності.

Серед основних додатків компанії Google є Google Classroom, який дає змогу організувати освітній процес та створити процес взаємодії між вчителями та здобувачами освіти, а також Google Документи, Таблиці та Презентації – розвивають уміння створювати цифровий контент та вміння користуватися інформацією. Для підтримки цифрової комунікації активно застосовуються Zoom, GoogleMeet. За допомогою цих ресурсів можна організовувати спільні чати, переписки, обмін інформацією, матеріалами, проводити онлайн-конференції.

Під час дистанційного навчання популярними стали інтерактивні дошки. Зокрема такий застосунок як Padlet – це електронна інтерактивна дошка для навчальних матеріалів, вона є ефективним інструментом для формування інформаційно-цифрової компетентності, оскільки дозволяє учням працювати з різними форматами даних (тексти, зображення, відео). Наприклад на уроці української мови або літератури можна використати цей інструмент, під час рефлексії, де учні пишуть, що нового вони дізналися, що їх вразило («Я дізналася», «Мені сподобалося», «Знаю, що...»). Також можна застосовувати цей інструмент на початку уроку як рубрику «Щоденна перевірка відвідуваності уроку», у такий спосіб учні розвивають свої уміння користуватися сучасними технологіями (<https://padlet.com/katabaris/padlet-gtnrihv2vxc4xgp0>).

Рубрика «Щоденна перевірка відвідуваності уроку»

Особливої уваги заслуговує освітній проєкт Mozaik Education, що пропонує велику кількість цифрових інтерактивних інструментів для підвищення рівня цифрової грамотності. У цьому проєкті представлені інтерактивні відео, уроки, аудіо, ігрові матеріали. Саме за допомогою таких інструментів учні швидко сприймають складний теоретичний матеріал.

Окремо варто зазначити наступні інструменти, що сприяють формуванню інформаційно-цифрової компетентності. До них відносяться: платформи відкритих онлайн-курсів (Prometheus, EdEra); медіаосвітні ігри (Медіазнайко – навчальна гра з медіаосвіти, що допоможе більше дізнатися про інформацію та медіа поле: <http://mediadriverr.online/>; Пригоди Літератуса – медіаосвітня гра, розроблена Академією української преси: <https://media.am/literatus/#uk>).

Ефективним є створення презентацій, вікторин, ігор, дискусій. MindMup, XMind – це сервіси для створення візуалізації, узагальнення думок, структуризування інформації в будь-якому стилі

у форматі ментальних карт. Саме за допомогою таких завдань учні чітко орієнтуються у навчальному матеріалі і таким чином формують інформаційно-цифрову компетентність.

Одним із основних інноваційних інструментів, який можна використовувати під час навчального процесу, став штучний інтелект. Використання штучного інтелекту (ШІ) на уроках української мови та літератури надає нові перспективи, що підвищують рівень навчального процесу та розвиток в учнів інформаційно-цифрової компетентності. Серед найбільших переваг використання штучного інтелекту на уроках мовно-літературної галузі можна виокремити такі: генерування завдань відповідно рівню розвитку учнів, підбір інтерактивного матеріалу. Технології ШІ дозволяють освітянам не тільки отримувати знання, але і розвивати уміння експериментувати під час роботи із текстами та мовними одиницями.

Наведемо приклади інструментів з ШІ, які можна використовувати на уроці української мови і літератури, що сприяє формуванню інформаційно-цифрової компетентності:

Важливим інструментом є ChatGPT – це чат-бот з технологією штучного інтелекту, що розроблений лабораторією OpenAI. Наприклад, на уроці української мови під час вивчення теми «Однорідні додатки», пропонуємо учням згенерувати запитання на основі поставленої теми, які будуть розміщені в боті. Чат-бот надає можливість створювати запитання з різним рівнем складності та надавати перелік відповідей. Це може бути як індивідуальна, так і робота в парях.

ChatGPT на уроці української мови

Також під час уроку пропонуємо у такий спосіб застосувати ChatGPT: учні отримують текст із помилками й перевіряють його за допомогою ШІ. Наприклад, їм потрібно вставити текст у ChatGPT і попросити перевірити його і зайти пунктуаційні помилки, завдання учня – порівняти результати перевірки ШІ і власні. Мета такого завдання полягає у розвитку орфографічної та пунктуаційної грамотності, розвитку критичного мислення та формування інформаційно-цифрової компетентності.

На уроках української літератури штучний інтелект застосовується для надання нових можливостей, що може зробити навчання гнучким, доступним та інтерактивним. Інноваційна технологія є дуже корисним інструментом, що допоможе у створенні нових текстів, у тому числі казок (наприклад, Kazka Fun). Учні можуть самостійно створювати нові тексти та демонструвати їх або під час уроку, або на відкритих конкурсах. Це унікальна можливість попрацювати із штучним інтелектом, створюючи нові тексти. Наведемо приклад використання цього інструменту під час уроку вивчення творчості Михайла Коцюбинського та його повісті «Тіні забутих предків». На уроці мовленнєвого розвитку пропонуємо використати штучний інтелект для створення фанфіку (написання власної версії продовження повісті «Тіні забутих предків»). Використання ШІ на уроці української літератури допоможе учням зв'язно, логічно та послідовно висловлювати свої думки в письмовій формі, розвивати уяву, творчо підходити до аналізу сюжету та його продовження, формувати критичне мислення та розвивати інформаційно-цифрову компетентність.

Отже, формування інформаційно-цифрової компетентності в учнів старшої школи є важливим елементом розвитку сучасної освіти, необхідною умовою їх соціалізації та професійної реалізації в цифровому світі. Вона забезпечує вміння критично оцінювати інформацію, безпечно користуватися цифровими технологіями та ефективно комунікувати в онлайн-середовищі. Розвинена цифрова компетентність сприяє самостійному навчанню, підвищує конкурентоспроможність здобувачів освіти і готує їх до активної участі в інформаційному суспільстві.

Висновки з дослідження і перспективи подальших наукових розвідок. Отже, інформаційно-цифрова компетентність – це впевнене, і водночас критичне використання інформаційних технологій для створення, пошуку, аналізу та обміну інформацією під час навчального процесу та подальшої професійної діяльності. Для ефективного формування інформаційно-цифрової компетентності старшокласників найбільшого значення набувають інформаційна грамотність,

медіаграмотність, робота з базами даних, розуміння етики роботи та поведінки в Інтернеті. Формування інформаційно-цифрової компетентності старшокласників на уроках української мови та літератури сприяє підвищенню рівня інтересу до навчального процесу, розвитку критичного мислення, активізації розумової активності, формування навичок ефективної роботи в Інтернеті.

Перспективним є дослідження моделей формування інформаційно-цифрової компетентності, доцільно глибше розглянути ефективність застосування штучного інтелекту, хмарних сервісів та цифрових платформ для формування критичного мислення, медіаграмотності здобувачів освіти.

References

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017, №2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 12.04.2026).
Pro osvitu [About Education]: Zakon Ukrainy vid 05.09.2017, №2145-VIII. Retrived from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. [in Ukrainian].
2. Концепція розвитку цифрових компетентностей: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 167-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 10.04.2026).
Kontseptsiia rozvytku tsyfrovyykh kompetentnostei: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 3 bereznia 2021 r. № 167-r. [Concept for the development of digital competencies: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 3, 2021 No. 167-r.]. Retrived from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text>. [in Ukrainian].
3. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. №988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> (дата звернення: 11.04.2026).
Kontseptsiia realizatsii derzhavnoi polityky u sferi reformuvannia zahalnoi serednoi osvity «Nova ukrainska shkola» na period do 2029 roku : Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 14 hrudnia 2016 r. № 988-r. [Concept for the implementation of state policy in the field of reforming general secondary education «New Ukrainian School» for the period until 2029: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 14, 2016 No.988-r.]. Retrived from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>. [in Ukrainian].
4. Концепція «Нова українська школа»: затв. Рішенням колегії МОН від 27.10.2016. URL: <http://mon.gov.ua/202016/12/05/konczepczyia.pdf>. (дата звернення: 10.04.2026).
Kontseptsiia «Nova ukrainska shkola»: zatv. Rishenniam kolehii MON vid 27.10.2016 [Concept «New Ukrainian School»: approved by the decision of the board of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated October 27, 2016]. Retrived from: <http://mon.gov.ua/202016/12/05/konczepczyia.pdf>. [in Ukrainian].
5. Про затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 липня 2024 р. № 851. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-derzhavnoho-standartu-profilnoi-serednoi-osvity-851-250724> (дата звернення: 09.04.2026).
Pro zatverdzhennia Derzhavnoho standartu profilnoi serednoi osvity: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 25 lypnia 2024 r. № 851 [On approval of the State Standard of Specialized Secondary Education: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated July 25, 2024 № 851]. Retrived from: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-derzhavnoho-standartu-profilnoi-serednoi-osvity-851-250724> [in Ukrainian].
6. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 13 липня 2020 р. № 764-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 11.04.2026).
Pro povnu zahalnu seredniu osvitu: Zakon Ukrainy vid 13 lypnia 2020 r. №764-IX [On complete general secondary education: Law of Ukraine № 764-IX of July 13, 2020] / Retrived from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>. [in Ukrainian].
7. Agustina N. Q. The genealogy of digital literacy. In 4th International Conference on Sustainable Innovation 2020–Social, Humanity, and Education (ICoSIHESS 2020) Atlantis Press. 2021. PP. 352-356.
Agustina, N. Q. (2021). The genealogy of digital literacy. In 4th International Conference on Sustainable Innovation 2020–Social, Humanity, and Education (ICoSIHESS 2020) Atlantis Press. 352-356. [in English].
8. Arthur S. C. Digital Literacy in the Twenty-First Century: Doctoral dissertation, The Australian National University (Australia). 2022. 236 p.
Arthur, S. C. (2022). Digital Literacy in the Twenty-First Century: Doctoral dissertation, The Australian National University (Australia). [in English].

9. Gilster, P., Glistler, P. (1997). Digital literacy, New York: Wiley Computer Pub. 1997. 276 p. Gilster P., Glistler P. Digital literacy, New York: Wiley Computer Pub. 1997. 276 p. [in English].
10. Murray M. C., Pérez J., Fluker J. Digital Literacy in the Core: The Emerging Higher Education Landscape. Issues in Informing Science and Information Technology. 2022. Vol.19, P. 001-013. Murray, M. C., Pérez, J., Fluker, J. (2022). Digital Literacy in the Core: The Emerging Higher Education Landscape. Issues in Informing Science and Information Technology. 19, 001-013. [in English].

HROMOVA Natalia

<https://orcid.org/0000-0002-2784-1016>

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Ukrainian Language and Literature of Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko (Sumy, Ukraine) E-mail: gromovanv2015@gmail.com

BARYSH Kateryna

<https://orcid.org/0009-0007-5717-2427>

First year student of the second (master's) level of higher education at the Faculty of Foreign and Slavic Philology of Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko (Sumy, Ukraine) E-mail: kataris6@gmail.com

FORMATION OF INFORMATION AND DIGITAL COMPETENCE OF HIGH SCHOOL STUDENTS IN THE CONDITIONS OF INTEGRATION INNOVATIVE TECHNOLOGIES

The article examines the problem of forming information and digital competence of high school students in the context of the integration of innovative technologies into the educational process. The essence of the concept of «information and digital competence» as a component of the basic competencies of a high school student is considered. The normative and educational requirements for the formation of information and digital competence are outlined. The pedagogical conditions for the formation of information and digital competence of high school students are analyzed, digital educational resources are considered and examples of tasks with their use in Ukrainian language and literature lessons are given.

The aim of the work is to study the theoretical and practical significance of the means and ways of forming information and digital competence of high school students in the context of the integration of innovative technologies in the educational process.

***Methodology.** The work uses a number of interrelated methods: theoretical (analysis, synthesis, generalization of scientific sources), empirical (observation of the educational process). The methodological basis of the work was the methods of generalization and systematization, which allowed us to identify the main provisions and methodological recommendations that have their own practical nature.*

***The scientific novelty** of the study lies in the substantiation of a complex of modern interactive means and ways of forming information and digital competence of high school students in the conditions of integration of innovative technologies into the educational process; revealing the pedagogical conditions of information and digital competence of high school students in a modern innovative environment.*

***Conclusions.** It is proven that the use of modern innovative technologies in the educational process contributes to increasing the level of information and digital competence of education seekers, developing their culture of information analysis, critical thinking, responsibility, and ethical behavior. Prospects for further scientific explorations are related to the introduction of the latest information technologies in the formation of information and digital competence of high school students in the conditions of integration of innovative technologies into the educational process.*

***Keywords:** information and digital literacy, high school students, digital education, innovative technologies, artificial intelligence.*

Стаття надійшла до редакції 24.04.2026

Рецензент – доктор наук, професор І.І. Харченко